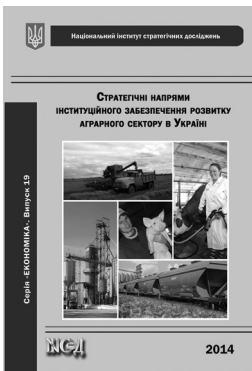

Нові видання НІСД

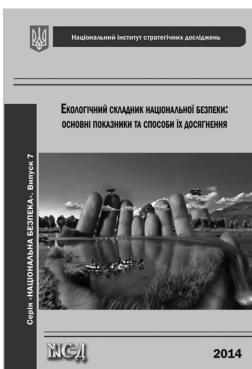

Стратегічні напрями інституційного забезпечення розвитку аграрного сектору в Україні : аналіт. доп. / О. В. Собкевич, В. М. Русан, А. Д. Юрченко, О. В. Ковальова [та ін.]. – К. : НІСД, 2014. – 64 с. – (Сер. «Економіка», вип. 19).

Аграрна галузь української економіки, демонструючи стабільний динамічний розвиток, є надійним фундаментом забезпечення продовольчої безпеки держави, базисом розширення її експортного потенціалу, джерелом задоволення внутрішнього попиту на сільськогосподарську продукцію та продукти харчування.

Системна та комплексна державна аграрна політика в Україні має бути спрямована на підвищення ефективності використання задіяного в сільськогосподарському виробництві потенціалу, що дозволить аграрному сектору бути «точкою зростання» і фундаментом подальших модернізаційних перетворень економіки країни.

З цією метою особлива увага має бути сконцентрована на створенні передумов для її інституційного забезпечення, яке, передусім, передбачає формування механізмів *взаємодії держави та бізнесу*, розвиток *системи сільськогосподарського дорадництва* у вигляді інформаційної та консультативної допомоги сільськогосподарським товаровиробникам і сільському населенню, розвиток *дрібнотоварного сільгоспвиробництва* для забезпечення інтеграції особистих господарств населення у ринкові механізми функціонування аграрного сектору, підвищення ефективності функціонування *саморегульованих організацій в агропродовольчій сфері* з метою усунення надмірної регламентованості, децентралізації процесу прийняття управлінських рішень. Також необхідним є акцентування заходів державної аграрної політики на питаннях підвищення ефективності використання *інструментів регулювання аграрного ринку*, що сприятиме забезпеченню вільного прозорого руху сільськогосподарської продукції, згладжуванню цінових коливань, задоволенню потреб споживачів у якісних і доступних продуктах харчування, а також розвитку *системи аграрної логістики* як чинника підвищення прибутковості підприємств за рахунок зниження загальновиробничих витрат і досягнення цілорічного забезпечення населення продуктами харчування за доступними цінами.

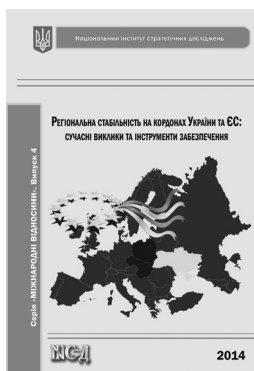
Яценко Л. Д. Екологічний складник національної безпеки: основні показники та способи їх досягнення : аналіт. доп. / Л. Д. Яценко. – К. : НІСД, 2014. – 52 с. – (Сер. «Національна безпека», вип. 7).

Складна екологічна ситуація в Україні є результатом тривалого нехтування законами розвитку відносин між людиною і природою, надмірного та неефективного використання природних ресурсів без врахування можливих наслідків. Поряд з вичерпанням запасів невідновлюваних сировинних та енергетичних ресурсів, поширенням деструктивних процесів у навколишньому середовищі зростає забруднення доквілля, особливо водних ресурсів та атмосферного повітря, зменшуються площі лісів і родючих земель, зникають окремі види рослин, тварин тощо. Зрештою це суттєво підриває природно-ресурсний потенціал розвитку держави, негативно впливає на добробут та здоров'я населення, а також генерує загрози безпеки життєдіяльності суспільства.

Грунтовне дослідження та адекватна оцінка процесів, що відбуваються в природному середовищі, під впливом посилення антропогенного навантаження є важливою компонентою для своєчасного виявлення ризиків та загроз національній безпеці в екологічній сфері і своєчасного реагування на них. Здійснення такої оцінки потребує використання системи кількісних критеріїв (показників), що в достатній мірі характеризують стан національної безпеки в екологічній сфері.

При визначенні системи показників для оцінки екологічної безпеки варто враховувати, що їх значення змінюються в часі під впливом багатьох факторів, що відображається на рівні безпеки. Відсутність припустимих меж коливань значень цих показників ускладнює процес оцінки ситуації та виявлення загроз національній безпеці в екологічній сфері. Тому завдання визначення цих меж, виявлення таких граничних (порогових) значень, недотримання яких може призвести до загострення існуючих та виникнення нових проблем у сфері безпеки та призведе до серйозних втрат, є надзвичайно важливим.

На основі аналізу та оцінки стану національної безпеки в екологічній сфері України визначено проблеми, що загострюються під впливом посилення антропогенного навантаження на навколишнє середовище та продукують негативні наслідки соціально-економічного характеру. За отриманими результатами зроблено висновок щодо сучасного стану основних життєзабезпечуючих природних систем в Україні. Запропоновано рекомендації щодо подолання негативних тенденцій та покращення стану екологічної складової національної безпеки держави.

Регіональна стабільність на кордонах України та ЄС: сучасні виклики та інструменти забезпечення : збірник матеріалів міжнародної конференції / упорядники С. І. Мітрянєва, Г. В. Гайтанжи; за загальною редакцією О. С. Власюка. – К. : НІСД, 2014. – 76 с. – (Сер. «Міжнародні відносини», вип. 4).

У науковому виданні «Регіональна стабільність на кордонах України та ЄС: сучасні виклики та інструменти забезпечення» (за загальною редакцією першого заступника директора НІСД О.С. Власюка), представлені виступи та тези учасників міжнародної конференції, яка відбулась у м. Ужгороді 16 жовтня 2014 р., організаторами якої виступили Національний Інститут стратегічних досліджень (Регіональний філіал в м. Ужгороді), Посольство Словацької Республіки в Україні (Генеральне консульство в м. Ужгороді), Державна прикордонна служба України (Західне регіональне управління), Інститут стратегічних досліджень «Нова Україна» та Закарпатська обласна державна адміністрація (Управління зовнішньоекономічних зв'язків, інвестицій та транскордонного співробітництва). Метою конференції було проведення аналітичної оцінки рівня дестабілізуючого впливу військового конфлікту в Україні та дискусії щодо питань кордонів, майбутнього європейської системи безпеки та стабільності на Східних кордонах ЄС задля пошуку нових інструментів і поєднання зусиль країн Вишеградської четвірки в формуванні нового концепту європейської безпеки.

У збірнику матеріалів конференції наводиться заключне слово першого заступника директора Національного Інституту стратегічних досліджень О. С. Власюка, який, звертаючись до учасників конференції, зокрема зазначив, що Україна сьогодні є полігоном для реалізації агресивних планів президента РФ В. Путіна щодо створення Великої Росії. Способом їх реалізації є воєнне захоплення територій колишніх радянських республік і формування нових кордонів РФ на основі кордонів колишнього СРСР.

Міжнародні структури безпеки виявилися не готовими до нових викликів і загроз. Про це свідчить недостатня ефективність заходів, вжитих ключовими суб'єктами європейської та євроатлантичної безпеки (НАТО, ЄС, ОБСЄ). Ще одним доказом слабкості стала відсутність єдиної позиції провідних країн світу щодо забезпечення конкретних заходів, спрямованих на врегулювання збройного конфлікту в Україні.

Дії Росії проти України підривають не лише регіональну стабільність у країнах від Балтії до Чорноморсько-Каспійського басейну, а й можуть

мати драматичні наслідки для всього світу. Уже зараз спостерігається загрозна тенденція до концентрування в Європі значних військових потенціалів. За таких умов важливим завданням системи світової та європейської безпеки стає недопущення розгортання гонки озброєнь і початку нової «холодної війни».

Існуюча система міжнародної безпеки не спроможна забезпечити попередження загроз, а надто загроз нового типу й асиметричного характеру. Це підтверджується слабкою реакцією з боку міжнародних безпекових інститутів на порушення Росією базових принципів міжнародного права. Тому необхідно створити ефективну міжнародну систему протидії діям країн, що загрожують регіональній та глобальній безпеці.

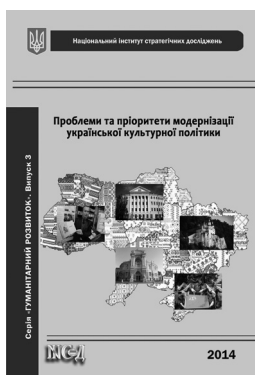
Росія відверто знехтувала зобов'язаннями за Будапештським меморандумом, а отже, створює загрози для режиму нерозповсюдження ядерної зброї. Це має бути враховано під час визначення нового формату взаємодії країн і вироблення правил, які будуть закладені в основу формування нової системи міжнародної безпеки. Поза членством в ЄС та/або НАТО Україна не може брати повноцінну участь у формуванні механізмів європейської безпеки. Країна фактично перебуває у зоні «вакууму безпеки». «Позаблокованість України не змогла гарантувати нам суверенітет і територіальну цілісність. Як жертва агресії Україна має повне право і буде просувати ідею вироблення нового загальноєвропейського механізму колективної безпеки. Такий механізм має чітко визначати обсяг зобов'язань та перелік санкцій, які будуть оперативно застосовуватися до порушників миру та безпеки, – наголосив О. С. Власюк. – Агресія РФ не залишає нам альтернативи пошуку спільних з Європою способів зміцнення колективної системи безпеки. Ми сподіваємося на подальший розвиток і поглиблення співпраці з ЄС у безпековій сфері. Змістом цієї співпраці для України є докорінне реформування системи національної безпеки й оборони з метою забезпечення здатності до протидії агресії».

5 лютого 2015 р. Регіональний філіал Національного інституту стратегічних досліджень в м. Ужгороді спільно з Генеральним консульством Словацької Республіки в м. Ужгороді провели презентацію наукового видання НІСД «Регіональна стабільність на кордонах України та ЄС: сучасні виклики та інструменти забезпечення». Захід відбувся за сприяння Почесного консульства Словацької Республіки у В. Березному в рамках головування Словацької Республіки у Вишеградській групі та напередодні візиту Прем'єр-міністра Словацької Республіки Роберта Фіцо в Україну.

Проблеми та пріоритети модернізації української культурної політики : аналіт. доп. / С. І. Здіорук, А. О. Астаф'єв, М. Т. Степико, О. Л. Валевський [та ін.] ; за заг. ред. С. І. Здіорука. – К. : НІСД, 2014. – 68 с. – (Сер. «Гуманітарний розвиток», вип. 3).

Перехід України від колоніального стану й тоталітарного комуністичного суспільства до суверенної держави, демократичного правління, громадянської політичної культури й інноваційно-інвестиційної економіки є тривалим і болісним процесом. Передусім це стосувалося браку відповідального й ефективного, некорумпованого та креативного за світоглядом правлячого класу, місце якого на початку 1990-х років посіла стара партійна номенклатура в симбіозі з організованою злочинністю, що заклало підвалини олігархічно-корпоративної моделі державного устрою, за якої держава як інструмент використовувалася значною мірою задля збагачення владної меншості. Фактично впродовж Незалежності України держава ніби «самоусунулася» від потреби підтримувати, захищати і стимулювати українську культурну спадщину, актуальну культуру, творчі процеси та пропагування української культури у світі. Аналіз цих невтішних симптомів і шляхів їх подолання стали головним об'єктом уваги дослідників.

У першому розділі «Українська культура в умовах пострадянських трансформацій» автори наголошують, що культура є фундаментом, на якому постає та розвивається кожне суспільство. За культурою визнається роль соціального гармонізатора, мотиватора позитивних змін у суспільстві, на неї

покладається суттєва дипломатична місія у вирішенні зовнішньополітичних питань. Стан культури автори характеризують загальним поняттям системної кризи: кризи інфраструктури, кризи управління, кризи фінансової, кризи правової, кризи світоглядної. У той час, як українська культурна громадськість уже інтегрувалася в європейську спільноту, держава виступала на європейській сцені лише під позірними дипломатичними гаслами. Як наслідок, робота державних центрів, що представляють Україну за кордоном, не відкрила реальних можливостей співпраці діячів культури і мистецтва та представляла Україну як державу певною мірою архаїчну.

У другому розділі «Завдання культурної політики в умовах подолання системної кризи в Україні» авторський колектив аналітичної доповіді наголошує, що одна з причин невдач модернізації українського суспільства полягає в тому, що необхідності реформувати культурну політику не приділялося належної уваги. Трансформація посттоталітарного суспільства упродовж останніх десятиріч не дала очікуваного результату: наявна державна культурна політика не змогла сформувати у громадській свідомості відповідних настанов на інноваційний розвиток. Доводиться констатувати, що й нині у політичного класу відсутнє розуміння значення культури для успіху модернізації суспільства.

Актуальними напрямками посилення інституційної ефективності культурної політики автори вважають такі:

1. Необхідність піднесення культурної політики програмно-цільового складника. Українській системі планування політики у сфері культури притаманні недоліки, успадковані від радянських часів. Планування зосереджене переважно на необхідності вирішення поточних проблем, і мало уваги приділяється визначенню стратегічних цілей культурної політики.

2. Зміцнення державно-приватного співробітництва у підтримці культури. Доводиться констатувати, що нинішня модель партнерства бізнесу й держави не дає очікуваного результату. На часі стоїть завдання оптимізації державно-приватного партнерства задля створення більш ефективних стимулів для розвитку благодійної діяльності й підвищення інвестиційної привабливості культурної сфери.

3. Необхідність посилення кадрової політики. На жаль, традиція конкурсної кадрової ротації у сфері культури ще не стала нормою, але майбутнє саме за нею. Відкритий і належно організований конкурсний механізм сприятиме зміцненню та розвитку кадрового потенціалу культурної сфери, а також створить перешкоди приходу випадкових людей. Цей напрям також пов'язаний з необхідністю поліпшення управління закладами культури, що передбачає повсюдне впровадження нових менеджерських технологій, викорінення бюрократизму, оновлення управлінських кадрів тощо, оскільки вітчизняні заклади культури багато в чому відстають від зарубіжних за такими критеріями, як ефективність управління, використання новітніх маркетингових та інформаційних технологій.

4. На порядку денному залишається завдання модернізації моделі управління у сфері культури, зокрема її децентралізації. На часі створення організаційних засад, які б уможливили децентралізацію управління закладами культури. Місцеві органи влади повинні мати більше повноважень і, відповідно, ресурсних можливостей для задоволення культурних потреб жителів регіонів.

Окрему увагу аналітики приділили питанням інтенсифікації та необхідності інституційного посилення української культурної дипломатії. Вони переконані, що Україна може запозичити ефективні моделі з європейського досвіду для посилення своєї культурної присутності в Європі та світі. Тому на часі створення мережі Українських Інститутів (робоча назва) у столицях провідних країн.

Висновки підсумовують усі розглянуті проблеми, а в пропозиціях наведено чіткі та дієві інструменти, що сприятимуть і подоланню комуністично-тоталітарних рудиментів в українському суспільстві, та розвитку культури загалом.

У матеріалах засідання «круглого столу» представлено реферовані виступи учасників.